

ELŐFIZETÉS
HELYBEN ÉS VIDEKEN
 Egy évre ... 120 Lei.
 Fél évre ... 60 Lei.
 Egy negyed évre ... 45 Lei.
 Egy hóra ... 15 Lei.

Nyitási költségek
 megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG
 red és sajtó egység
 vasárnap pihenőnapon
 TELEFON-SZÁM: 122
KIADÓHIVATAL
 Aradi Nyomda Részvény
 Társaság.
 Boulevardul Regele Ferdinánd L. József tőh-út 2.
 TELEFON-SZÁM: 121.

Arad. 1921

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, január 28.

Aradi Kossuth-szobor.

Irtunk arról a mozgalomról, a melyet Goldis László megindított aziránt, hogy Aradon a Kossuth-szobor helyén felállítsák az Egyesülés szobrát. Most Goldis László a *Dáciában* erről a kérdéstről cikket ír, amely főbb vonásaiban a következő:

Erdélynek Romániával való egyesülésének emlékére Aradon kell létesíteni az Egyesülés szobrát. Azt hangoztatja, hogy amilyen történelmi emlékü város volt Arad a magyaroknak, ezentúl ugyanolyan történelmi helye lesz a románoknak. A magyarok Aradot Magyarország Golgotájának hívták, mert 49-ben, amikor az osztrákok Moszkva segítségével leverték a magyar szabadságharcot, 13 magyar tábornokot ott kivégeztek. Ennek a 13 aradi vértanúnak az emlékére 35 esztendő előtt a Szabadság-terem szobrát emeltek, 12 évvel később pedig az Andrásy-terem Kossuth Lajos emlékére emeltek szobrát a magyarok. Ezt a szobrót a magyar lelkesedés közadakozásából állította fel és hivatalos helyről ahhoz sem mit sem adtak.

Goldis ezután felsorolja, hogy miért van Arad arra predesztinálva, hogy a románok történelmi emlékhelye legyen. Azét, mert Arad volt mindenkor az a hely, a hol a román politikusok a magyar politikusokkal összemérték szellemi fegyvereiket, — azért, mert Aradon voltak a románoknak először politikai lapjaik, amelyek a románok érdekeiért kardoskodtak. Azért, mert Aradról küldték 1918. őszén a román politikusok a Károlyi-kormányhoz az ultimátumot, amelyben követeléseiket leszögezték és végül azért, mert itt tárgyaltak a román politikusok a magyar kormány megbízottjával, Jászi Oszkárral, akivel szemben megmaradtak álláspontjukon és ugyancsak Aradról indult ki a mozgalom az albajuliai (gyulafehérvári) román nemzetgyűlés meg tartására és Aradon szövegezték meg annak a nemzetgyűlésnek határozatait. Goldis cikkében hangoztatja, hogy a románok vegyének példát a magyaroktól és szintén közadakozásból állítsanak szobrót Aradon az egyesülés emlékezetére. Goldis a helyet is megjelöli, szerinte a legalkalmasabb hely az, ahol most a Kossuth-szobor áll. Azt indítványozza, hogy

Kossuth Lajos szobrát hontsák le, takarítsák el és helyébe emeljék a román szobrát. Végül Goldis felszólítja a románokat, hogy erre a szoborra minél bőkezűbben adakozzék.

Ezt a mozgalmat ismerjük és nem is írunk róla, ha most Goldis a *Dáciában* újból nem vetné felszínre a szobor ügyét.

Harding elnök a magyarokról.

NEW-YORK. A clevelandi Szabadság című magyar lap jubiláris számában Harding, az Egyesült Államok elnöke cikket írt, a melyben nyilatkozik a magyarokról. Az amerikai magyarokra háramlik a feladat — írja többek között az elnök — hogy újonnan bevándorló véreiket Amerikába bevezessék, Amerika elvárja összes polgáraitól, hogy az amerikai politikai intézményekkel kapcsolatban faji, vallási és osztály-ellentéteket ne ismerjenek. Viszont Amerikának sem szabad fi-

gyelemben vennie az ellentéteket az egyének polgári mivoltának megállapításánál.

Bartholomaeus amerikai tábornok szintén cikket írt, amelyben azt mondja, hogy hat hónapos magyarországi tartózkodása alatt megismerte a magyar népet és megfigyelte jellemző sajátosságait. A magyaroknál alaposabban senkinek sem tudja felfogni az amerikai eszméket. Magyarországi tartózkodása alatt megtanulta csodálni a magyarok több kiváló tulajdonságát.

Lánczy Leó meghalt.

(A magyar közgazdasági élet gyásza)

BUDAPEST. A magyar közgazdasági életnek mélyszégyénye van. Lánczy Leó, v. b. t. t., a Pesti Kereskedelmi Bank elnöke és vezérigazgatója néhány nap betegség után tegnap üdögyulladásban meghalt. Munkáiban eltelített, hosszú, érdemekben gazdag élet után költözött el az élők sorából Lánczy Leó, akit sokan köteleknek hívtak Aradhoz. Felesége az aradi Lusztig-család tagja. Az aradi Lusztig-leány előbb Schwartz Gusztáv egyetemi tanárnak volt a felesége, majd ettől elvált és nőt ment Lánczy Leóhoz. Az elhunyt bankiérius, akit a magyar pénzügyminiszternek neveztek, a lakadást nem ismerő szorgalomnak, az örökrejéből érvényesülésre képes zseninek, a modern közgazdasági életvitának és a minden ízében nemes embernek példányképe volt. Érvényesülésében külső befolyásoknak nem volt semmi részük. Amibe belefogott: aranyá vált a kezében. Egyetlen kudarc sem homályosította el nagyszabású kezdeményezéseit. Mérték tartó volt, de a lehetetlent nem ismerő, lankadatlan tetterő és munkabírás húzta benne, agymunkája sohasem szünetelt, az elért eredményekkel sohasem érte be. Iantá-

zlája egyre újabb megmunkálási teret kutatott a gazdasági és az üzleti élet terén. Rendkívüli sikereinek pályafutása méreteinek titkát kutatva, ezt pusztán egyéniségének kiváló értékében találhatjuk fel. Csodálatos éleslátás, a konkurrák gyors átértékelése, a gazdasági szükségleteknek a kellő időben való felismerése, előkelő mérséklet és józan üzleti óvatosság: ezek voltak Lánczy Leó nagyszálú egyéniségének ama legfőbb jellemvonása, amelyek eredményes pályafutását érthetővé teszik. Ezek őt arra képesítették, hogy a legnagyobb méretű feladatokkal is sikeresen megbirkózzék. Philiz járult általában megcsodált fizleti és bankkörökben páratlanul álló emberismerete, amellyel mindig ki tudta szemelni céljainak megfelelő munkatársait.

Életének fejlődése elválaszthatatlannal összefonódott Magyarország közgazdasági életének utolsó negyedszázados történetével. Az állami háztartás pénzügyi konszolidációja, a magyar főváros fejlődése, a magyar bankügynek folyton fejlődő önállósulása, a külföldi tőkének Magyarországra való terelése, a magyar bányászat és vasipar erősödése nem csekély

mértékben fűződik Lánczy Leó tevékenységéhez. Magyarország gazdasági fejlődésének történetében Lánczy Leó jelentősége abban van, hogy az általa kezdeményezett és céltudatosan követett irány volt a kiindulópontja az addig nem divott liberális és intenzív banktevékenységnek, amely a budapesti pénzpiacot nemcsak függetlenítette Bécsről, hanem a külföldön is érvényre juttatta. Lánczy Leó több oly intézményt létesített, amelyek jelentékenyen hozzájárultak Magyarország gazdasági fellendüléséhez. Ezek közül több nagyobb iparvállalat megalkotása mellett, különösen a Magyar Helyiérdekű Vasutak Részvénytársasága emlekdik ki jelentőség dolgában.

E nagyarányú munkásság elismerésül a királyi kegy Lánczy Leónak a magyar királyi udvari tanácsosi címet és a főrendiházi tagságot adományozta. Hogy mily nagy népszerűségnek örvendett Lánczy Leó a budapesti kereskedelmi életben, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy *Wahrmann* Mór halála után 1893-ban egyhangulag őt választották meg a budapesti kereskedelmi és iparkamara elnökévé, amely tisztviselésében az utóbbi időkhöz megmaradt. Lánczy Leó elnöke és vezérigazgatója volt a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak és csak az utóbbi időben akart nyugalmába vonulni. Főnökgazgatója volt az *Adria* magyar királyi tengerhajózási társaságnak is. Ezenkívül számos bányászati vas-, malom-, textil- és más szakmájú ipari vállalat igazgatóságában lelte ki sokoldalú praktikus működését. Ő volt az egyetlen magyar pénzember, aki közhasznú tevékenysége elismerésül az összes nagy rendjeleket megkapta. Halála nemcsak a magyar közgazdasági életnek vesztesége, hanem vesztesége a külföldi pénzpiacnak is, amelyet hosszú működése alatt összekötésbe hozott a magyar pénzpiaccal. Halála hírére a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank *aradi* fiókja hivatali épületére kitiizték a gyász lobogót.

Albrecht főherceg Madridban. Madrid. Albrecht főherceg sógoránéknak a spanyol anyakirálynőnek látogatására Madridba érkezett. Egyes köröknek az a híresztelése, hogy a főherceg madridi látogatása összefügg a Habsburg-család trónra való jutásának kérdésével, nem felel meg a valóságnak.

Házfe'osztatás Magyarországon.

(A magyar politikai hírei.)

Budapest. Az esti lapok valószínűleg a kormánypart felfogását tüntetve fel azt írják, hogy ha a királykérdés a magyar nemzetgyűlés munkaképességét veszélyeztetné, a házteljesítés valószínű.

Részleges kormányválság.

Budapest. A kormányzópart értekezletén több felszólaló sürgette, hogy foglaljanak állást az Andrássyval való tárgyalások ellen. Egyesek törvényjavaslatot sürgettek a trónkérdés rendezéséről. A legtöbb felszólaló azt hangoztatta, hogy az Andrássy-féle pártalakulás következményeképpen nem szabad megengedni az általános kormányválságot, hanem csak a részleges kormányválságot. Az általános felfogás az, hogy a kormánynak és a többségnek a lehetőség szerint mai összetételében meg kell maradnia.

Szilágyi Lajos volt államtitkár úgy nyilatkozott tudósítónk előtt, hogy a február 4-én összeülő nemzetgyűlésen felszólal és követelni fogja, hogy a kormány tegyen előterjesztést a királykérdés személyi részének megoldásáról.

Haller István kijelentette tudósítónk előtt, hogy a kormánypartban tudhatták, hogy a keresztényszociálistákkal való pártközösségnek a birtokreform megszavazása és a békoszerződés ratifikálása után meg kell szünnie. Távozásuk a kormányzópartból befejezett tény.

Dömötör Mihály volt belügyminiszter úgy nyilatkozott tudósítónk előtt, hogy az új párt nem fogja egészen magával vinni a kereszténypartiakat, többek között ő maga sem megy Hallerökkel.

Az ikertestvérek.

A német birodalmi gyűlésnek több éven át tagjai voltak **Hausmann Konrad** és **Frigyes** ikertestvérek, akiknek feltűnő hasonlósága sok vidám cserére adott alkalmat. **Fichard János** a **Jelen Fejei** című munkájának harmadik kötetében sok kedves apróságot mond el, amelynek a középpontjában a **Hausmann** ikrek álltak. Amikor a két fivér egy alkalommal rövidre nyírta a haját, a borbély, amikor a második fivér jelent meg műhelyében, ugyancsak meglepődött és fejcsóválva mondotta: **Ily gyors hajnövekedés még nem fordult elő praxisomban. Egy másik borbély még rosszabbul járt. A fivérek egy fogadás következtében negyedórai időközben ennél a borbélynál borotválkáltak meg. Amikor a második fivér megjelent a borbélynál, az ugyancsak csodálkozott azon, hogy nem borotválta le a szakállt. Nem is akarta a pénzt elfogadni s a fizetést a következő szavakkal utasította vissza: **Őn nem tartozik nekem, sőt bocsánatot kell Önöktől kérnem az előbbi rossz borotválás miatt. Természetesen a Hausmann fivérek megnyerték a fogadást.****

Dr. Varjassy Lajos ügye.

(Meggzúnt a Bukaresti Hírlap.)

Nemcsak Bucarestben, hanem Aradon is nagy feltűnést keltett a **Dimineata** és az **Adeverul** keleplezése arról a 40 millió leies panamáról, amelynek középpontjában dr. **Varjassy Lajos** volt aradi kormánybiztos áll. Állítólag dr. **Varjassy Lajos** már nem tartózkodik Bucarestben, mert megtudva, hogy sajtótámadás készül ellene, hirtelen elutazott és állítólag most Bécsben van. A **Bukaresti Hírlap**ot, amelyet dr. **Varjassy Lajos** és dr. **Miklós Gyula** alapítottak, a papirpanama kipattanása napján a szerkesztőség tagjai vették birtokukba egy átruházási okmány alapján, amelyet **Varjassyék** csak néhány nappal ezelőtt adtak **Böloni Györgynek**, a lap felelős szerkesztőjének. **Varjassy** az eltávazása előtt kijelentette, hogy az átruházás csak szinleges, ellenben a hatóságok ezt nem akceptálták és a **Bukaresti Hírlap** felett a rendel-

kezési jogot végérvényesen a szerkesztőségnek ítélték oda. Most, hogy a vállalatból a pénzemberek kiléptek, a nagy apparátussal és még nagyobb reklámmal megindult **Bukaresti Hírlap** igen válságos helyzetbe jutott. A szerkesztőségnek sem pénze, sem újságpapírja nincsen. Az új rezsim első napján a lap csak két oldalnyi terjedelemben jelent meg, tegnap azonban már egyáltalán nem jelent meg s így meg sem érkezett ma Aradra. A bucarestii lapok tegnapi számukban még mindig foglalkoznak **Varjassyék** papírüzletével és azt követelik a kormánytól, hogy a panamában szereplőket vonja felelősségre és az üzletet stornirozza. Az ügyben szereplő dr. **Miklós Gyula** szintén ismerős Aradon, amennyiben **Winter Adolf** volt aradi ügyvéd leányát vette el feleségül.

Irodalom és művészet.

A színház heti műsora.

Péntek: Ezüst sirály. (Bérlétszünet.)

Szombat d. u.: Betyár kendője. Este: Ezüst sirály. (Bérlétszünet.)

Vasárnap d. u.: Lumpácus, vagy a három jómádár. Este: Ezüst sirály. (Bérlétszünet.)

Hétfő: Ezüst sirály. (C.)

Délutáni premerek a városi színházban. Február hónapban, amikor a kivételes helyzet következtében csak délutáni és prózai előadásokat tarthat az aradi színház, a legnagyobb műsorról lép meg a közönséget a dírekláció. A régi nagyszerű darabok felélesztésén kívül, három bemutató is lesz februárban. Először a budapesti **Bárdos** színházban óriási hatással bemutatott **"A leányom"** című Földes darabot ismeri meg a publikum. Azután következik **"Mi ketten"** új francia vígjáték, a **Vigszínház** kasszadarabja és végül a **"Politikusok"**, **Biró Lajos** színműve. A sorozatos délutáni előadásokat a jövő héten csütörtökön a **Falu** rosszával kezd meg a színház, amikor **Blaha Luiza** 70-ik születésnapjának évfordulóját ünneplik.

Szombaton és vasárnap délután a **Betyár** kendője népszínművet és **Lumpácus** vagy a három jómádárt játsszák a színházban.

Az ezüst sirály, **Bulykay** és **Földes** operettje teljesen készen várja a pénteki bemutatót. A nagyszabásu magyar operettel szemben olyan óriási érdeklődés nyilvánul meg, hogy az eredeti tervtől eltérően hétfőn is bérlétszünetben mutatják azt be.

Az aradi színház színház Timisoaran (Temesvárott.) **Faludy Károly,** az aradi színház tagja ma Timisoarara (Temesvárra) utazott, hogy meglegye az előkészületeket az aradi színház színház operettgyűjtése előadásainak megkezdésére. Az aradi színház színház énekes személyzete a jövő hét péntekén kezdi meg Timisoaran (temesvári) vendégjátékait. Péntek délután a **Baba** című operettet, este pedig az **Angyalka** című operettet játsszák.

A színházi segélybélyegek díja. A pénzügyigazgatóság ma megkereste dr. **Robu János** polgármestert, rendelle el, hogy a segélybélyegek színházi díját a

városi adóhivatalt szedje be. A polgármester kijelentette előttünk, hogy a színháznak a segélybélyegek díját 15 naponként kell a városi adóhivataltba befizetnie s innen fogják azt átküldeni a pénzügyigazgatósághoz.

Egy színházgató balesete. **Pécs-Nádassy József** színházgatót szélhűtés érte. **Nádassy Józsefet** Aradon is ismerik, a **Leszkay** rezsim idejében kedvelt tagja volt az aradi színház társulatának.

Ma pikáns műsor a Modern Kabaréban. Szencziós pikáns műsort mutat ma be a kabaré kitűnő társulata. Színre kerül két kacagtató pikáns bohózat, amelyekben a társulat legjobb erői játszák a főszerepeket. **Pompás** új magánzámokkal szerepelnek **Borszék** és az összes tagok.

Elengedték a színház villanyadó-ját. A városi tanács arra kérte a pénzügyminisztert, hogy a színház által fogyasztott villamos áram adóját engedje el. A pénzügyminiszter ma érkezett leiratában arról értesítette a várost, hogy a színház villanyadóját elengedte.

Hóviharok a királyságban.

Egy előkelő aradi kereskedő, aki tegnap érkezett Bucarestből a bécsi gyorsvonattal, utazásáról a következőket mondotta el munkatársunknak:

Bucarestből pontosan 5 óra 25 perckor indultunk el. A kényelmesen berendezett kocsikat fűtik és villannyal világítják. **Predeal** és **Szinaja** között nagy hófúvás érte a gyorsvonatot, ami körülbelül 2 órai késést idézett elő. A gyorsvonat érkező kocsijában igen udvarias kiszolgálásban részesülnek az utasok. Az ételek ára a bucarestii árakhoz viszonyítva alacsonyabb. Egy menü ára 28 leibe kerül. A menü áll: előlevéből, főzelékből feltéttel, szép adag sültből, fekete kávéból és egy pohárka konyakból. Aradra a nagy hófúvás miatt 1 óra 28 perc helyett délután 4 órakor érkezünk.

Hivatalosan jelentik: **Órománia**ban, különösen **Predeal** környékén óriási hóviharok dühöngenek. A havazás miatt a tegnapi bécsi gyorsvonat több, mint egy órát vesztett egy állomáson.

Kereskedők

az adófelszólamló bizottságban.

Ma délelőtt az aradi kereskedők megbízásából dr. **Robu János** polgármester előtt megjelentek **Tömör** Jenő, a Kereskedők Köre elnöke, az **Andrényi-cég** belfagya, **Dörner János** gyáros és dr. **Szölösi Zsigmond**, az Aradi Kereskedők Köre ügyésze. A küldöttség arra kérte a polgármestert, intézkedjék, hogy a kereskedők is megfelelő számban képviselve legyenek az adófelszólamlási bizottságban. Dr. **Robu János** polgármester kijelentette, hogy a kereskedők kérelmét jogosnak tartja és azt a prefektus elé terjeszti. Valószínűnek tartja, hogy dr. **Moldovan Silvius** prefektus a kereskedők képviselőit ki fogja nevezni az adófelszólamlási bizottságba.

A debreceni templom yalázás.

DEBRECEN. Az itteni református nagy templom meggyalázását a városban felekezeti különbség nélkül mindenki elítéli. **Vass kultuszminiszter** még e héten Debrecenbe utazik, hogy a fogatosított megtorló intézkedéseket ellenőrizze. A megindított nagyarányu nyomozás már a tettesek nyomára vezette a rendőrséget. Legközelebb letartóztatások várhatók. A tettesek kézrekerítésére 100.000 korona jutalmat tűztek ki. **Hegedüs Pál** tábornok, debreceni körletparancsnok meglátogatta **Balthazar Dezső** püspököt és a templomgyalázás felett érzett felháborodásának adott kifejezést.

Kommunista főnyereménye

Nem mindennapi esetet mond el lapjában egy római újságról. Az eset hőse **Amadeo Rizzardi**, guardavenetei kommunista, aki csak azért esett el egy 500.000 líras nyereménytől, mert pártjának lapján kívül nem olvasott más újságot. Az olasz törvények szerint ugyanis az állami sorsjegyek nyereményei érvénytelenek, ha a nyertes hat napon belül nem jelentkezik a pénzért. **Amadeo Rizzardi** az anyjától örökölt egy sorsjegyet, amely megnyerte a főnyereményt. Erről azonban csak hat nap után értesült, amikor már a törvény szerint a főnyereményre nem tartott igényt. **Rizzardi** elhatározta, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel érvényesíti jogát. A bíróság előtt azzal akart érvelni, hogy mint szociálista csak az **Avanti** című lapot olvasta, amely nem szokta közölni az állami sorsjegyek nyereménylistáját. Az volna a furcsa, ha a bíróság viszont a következőkkel érvelne: **Minek van magának szüksége erre a pénzre, hiszen ez elvelel az ön elveivel, másodsorban abból úgy sem volna haszna, mert amilyen nagy kommunista, bizonyára szétosztaná a pénzt társai között, akik pedig vannak annyian, hogy magának a főnyereményből csak nagyon kis összeg jutna. Hogy erre mit válaszolná **Rizzardi**, azt igazán nem lehet tudni, tény azonban, hogy egyelőre követeli a pénzt, bizonyára úgy gondolván, hogy jobb pénzes burzsujnak lenni, mint pénztelenül kommunistát játszani.**

Erzsébet hercegnő nászajándéka.

BUCURESTI. Erzsébet királyi hercegnő esküvője alkalmából a következő nászajándékokat fogja kapni: a menyasszonyi fátyolt a főváros előjárósága rendelte meg Franciaországban, amelynek elhozatalá végett egy udvarhölgy már el is utazott Valenciennesbe. Az ajándékok között egy nemrég elhunyt román festő óriási terjedelmű festménye is szerepel, amelyet magasrangú román tisztiek vettek 100.000 leiert egy Florenzen lakó műgyűjtő képtárából. Bucuresti hölgyei egy drágakövekkel kirakott zongorát ajándékoznak a főhercegnőnek, míg a város polgársága egy gyönyörű arany nesz szeszt küld nászajándéknak.

Szerelmi tragédia.

Berlin. Nolke Vilmos igazságügyi tanácsos lakásába egy évvel ezelőtt beköltözött két leányával a 38 éves Cervig Anna nevű asszony, aki Braziliából jött Németországba. A napokban üresen találták a 18 éves Nolke-fiu szobáját. Amikor véletlenül kinyitották a brazilai asszony hálószobáját, rémítő látvány tárult a belépők elé: a padlón súlyosan megsemmült találtak az asszony két leányát, az ágyon pedig Cervig asszony eszméletlenül fektet. Előtte holtan találtak a fiatal Nolkét, aki revolvért szorongatótt a kezében. A 18 éves fiatalember, aki a gimnázium nyolcadik osztályába járt, egy tükör segítségével a nyakába lőtt. Az éjjeli szekrényen egy nagy dobozt találtak, amelyben amerikai cyankáli-pasztyillák voltak. Ennek egy része hiányzott. A rendőri nyomozás megállapította, hogy a 38 éves asszonynak karácsony óta szerelmi viszonya volt a 18 éves fiúval és a tapasztalatlan fiatalembert teljesen hálózába kerítette. A házban senki sem tudott a viszonyról. Alapos a gyanu, hogy az abnormalis, hisztérikus asszony azon az éjszakán rábirta az ifjút arra, hogy vele és gyermekeivel együtt haljon meg. Amikor a mérge két óra múlva sem érte el hatását, a gimnázista valószínűleg revolvért vett elő, s először a gyermekeket ölte meg, s aztán önmagát. Cervig asszony valószínűleg a három holttest látására elvesztette bátorságát, hogy önmagával végezzen. Az asszonyt le tartóztatták és a rabkórházba szállították. Állapota még súlyos.

5000 öngyilkosság egy évben.

Budapest. A budapesti főkapitányság közzétette az 1920. évi statisztikáját. Ezek szerint a múlt évben 5000 ember dobta el magát az életet. Az öngyilkosságokat legnagyobb részben nők követték el, jelentős számban vannak azonban azok a férfiak is, akik dolgozni akartak, de munkát nem kaptak és így családjukat nem tudták eltartani. Mint új jelenség esatlakozik a szerencsétlenekhez azoknak az anyáknak a száma, akik nem tudták csecsemőjük eltartásáról gondoskodni.

A gazdasági válság.

(Sándor Pál a magyar pénzügyminiszter programjáról.)

BÉCS. Sándor Pál magyar nemzetgyűlési képviselő, az OMKE elnöke feltűnést keltő cikket írt, amelyben Magyarország új pénzügyi helyzetével foglalkozik. A kiváló finánc-elmé mindenekelőtt is sorsdöntő szerepet tulajdonít Hegedűs Lóránt felléptének, akit a magyar pénzügyi krízis megoldására predesztinálnak tart.

Az irányadó szakköröknek — írja — általában az a véleménye, hogy az új pénzügyminiszter tervezete alapján szanálható a magyar pénzügy. Nekem is ez a meggyőződés. A fűv keresztülvitelenek nincs szüksége nagy hivatali személyzetre, különleges apparátusra és a lakosságot nem teszi ki különös vexaturáknak. Hegedűs megtalálta a Kolumbus-tólasát és én látom, hogy már a nagy nyugati államok is elfordulnak a vagyondézsmá gondolatától és a Hegedűs módszerét alkalmazzák. Ez a módszer a pénz reális értékét növelni fogja és így javítja a vagyoni viszonyokat is. Mert ha 30 millióból 7 és fél milliót elvesznek, akkor a megmaradt 22 és fél millió konszolidált viszonyok között többet ér, mint a levegőben lévő és a külföldön elterített 30 millió.

Egy svájci frank 100 magyar korona, egy font 2100 korona. Ez csak Magyarország momentáni helyzetéből folyhat és mert a múlt Nyugat nem ismeri az orszá-

got. Pedig éppen Nyugatról nyugtalanító hírek érkeznek hozzánk. Óriási árutömegek hevernek a valuta-differenciák miatt elhelyezetlenül. A szén állítólag 70 százalékkal csökkent. Nyugat tömeg-produkcióra berendezett gyárai tetlenül állnak. Angliát éppen ezek a körülmények kényszerítik arra, hogy Szovjetországgal tárgyaljon a gazdasági viszony felvételére vonatkozólag. A győztes államok törlik a fejüket Közép-Európa talpraállításán, hogy hatalmas készleteket be tudjon fogadni. Ilyen körülmények között Magyarország, amely a mezőgazdák országa, minden körülmények között el lesz látva elsőrendű szükségleti cikkel, viszont a Nyugatnak érdekében áll, hogy miről hamarabb minden irányban vásárló-képessé tegye.

Ha félek valamitől, akkor a korona váratlanul emelkedése az. Kereskedők gyors emelkedésében drágán bejárnak raktáraikat felhalmozva. A valuta emelkedése esetén a nyugati talprodukción rá fog zudítani az országra és kereskedők a valuta különbözet miatt komoly veszteséget szenvednek. Az 1:100 reláció hamarosan el fog tűnni. Magyarország önmagától fog talpraállani. Nem kér külföldi kölcsönöket, hanem neki fogják a segítséget üzleti érdekből felajánlani.

Údvarlásból — párbaj.

K. S. aradi földbirtokos, volt huszártiszt már régóta udvarolt egy csinos aradi urileánynak. Szóváltás miatt azonban az udvarlás megszűnt. Ezután egy K. nevű tisztviselő kezdett a leány körül forgolódni. A volt huszártiszt nem jó szemmel nézte, hogy elhagyott ideáljának más udvarok csak az alkalmat leste, hogy az ügyet lovagias utra terelje. A dolog azonban más fordulatot vett. Vasárnap délután két jól fészült uriember jelent meg a földbirtokos lakásán és kijelentették, hogy a banktisztviselő megbízásából jöttek, hogy nyilatkozatot kérjenek tőle arra nézve, vajon molesztálja-e megbízójukat, mert ebben az esetben lovagias uton kérnek tőle elégtételt. A volt huszártiszt három napi gondolkodási határidőt kért. Ez a határidő tegnap járt le. Tegnap este ismét megjelentek a banktisztviselő megbízottai a földbirtokosnál, akik őket egyik segédje társaságában fogadta. Amikor ki akart menni a szobából, hogy a megbízottak csak az ő segédjével tárgyaljanak, ezek kijelentették, hogy nem párbajsegédi minőségben, hanem csak szivességből jöttek, mert arra akariák kérni megbízójuk ellenfelét, adja írásban, hogy nem molesztálja a banktisztviselőt. A volt huszártiszt sokáig gondolkodott azon, hogy összemérje-e kardját ellenfelével, végre is a sok kérésnek engedve, levélben adta riválisa tudomására, hogy

neki ezse ágában sincs öt molesztálni. Ezzel azonban az ügy még korántsem nyert elintézését, mert a földbirtokos arra az álláspontra helyezkedik, hogy öt zaklatják folytonosan s így valószínű, hogy ellenfelét ki fogja hívni párbajra.

A betörő mint detektív.

Hosszas szünet után ma ismét érdekes ügyet tárgyalt az aradi törvényszék Bittó József táblabíró hármastanácsa. Még a múlt év júliusában történt, hogy Brádon Navradeán Hugó ottani kereskedő üzletébe betörték és onnan ötven ezer lei értékű különböző árut vittek el. Ugyanebben az időben a brádi korona-szálló padlásán a háziszolga gondosan eldugott csomagot talált, tele értékes árukkal. Rögtön elmesélte mindenkinek és a szálló tulajdonosa azonnal feltelezte, hogy ez az az áru, amit Navradeán boltjából elloptak. A szállodában ugyanekkor lakott egy Comanescu Constantin nevű ember, aki magát detektívnek adta ki. Mivel a csendőrség nem volt kéznél, őt bízták meg a nyomozással. Comanescu hosszú ideig eredménytelenül nyomozott, úgy hogy ez az eredménytelenség többek között gyanút keltett, dr. Gláva főszolgabíróban is és ő maga vette át a nyomozást. Rövid

idő alatt megállapította, hogy a betörést Comanescu követte el. Körömi Bözsi pincérleányal együtt, aki az ajtóban őrt állt. Házkutatást tartottak náluk és három vég árun kívül több tolvajszerszámot is találtak. Ma vonták őket felelősségre a törvényszék dacára a vádlottak tagadásának, Comanescu Constantin két évi fegyházra, azonkívül öt évi hivatalvesztésre és politikai jogainak elvesztésére ítélték. Körömi Bözsi mindössze öt hónapi fegyházra ítélték, mert a bíróság szabaddalra helyezték, mert büntetését a vizsgálati fogság al kitöltötte. Körömi Bözsi tétele jogerős, de Comanescu ügyvédje felmentésért, Anita Argoston ügyész pedig súlyosbíttat felebbezett.

Windischgraetz herceg uton.

Budapesti tudósítónk távirata alapján mi is hírül adtuk, hogy Windischgraetz Lajos herceg külföldre utazott. Erről most a berlini B. Z. am Mittag következő értesülést közli: A magyar forradalmat közvetlen megelőző idők minisztere, Windischgraetz Lajos herceg, hosszabb utra indult. Első pihenő állomása Bécs volt, ahol fontos tárgyalásai voltak a magyar emigrációnak azokkal a tagjaival, akik a herceggel mindenek ellenére fenntartottak bizonyos összeköttetést. Bécsi tárgyalásaira Windischgraetz, a magyar kormánytól felhatalmazást kapott, amely azonban csupán annyira terjedt, hogy a tanácskozás eredményéről jelentést kellett tenni Budapestre. A jelentés csak részben kedvező, amennyiben csupán a polgári emigráció megbízottáival talált bizonyos alapot a további megbeszélésekre. E pourparlékra Windischgraetznek már nem volt érkezése s így a magyar kormány egy diplomata útján tárgyal Bécsben. A herceg pedig elutazott. A félhivatalos információ szerint Párisba megy. Berlin politikai körében azonban úgy tudják, hogy Windischgraetznek a magyar monarchisták részéről mandátuma van, hogy svájci bűnretirojában IV. Károlylyal oly irányú tárgyalásokat folytasson, amelyek szorosán összefüggenek a legitimisták törekvéseinek végső céljával. Az Exkirály környezetében tartózkodik egy ismert osztrák közjogász, tántoríthatatlan híve a Habsburgoknak, aki a jogi tanácsadó szerepét tölti be a tárgyalásokon. Fel kell jegyezni — mondja a berlini lap — hogy Windischgraetz svájci missziójától a magyar kormány távol áll.

Tizenhárom millárdos deficit. Bécs. A költségelirányzat szerint az osztrák állam bevételei 33.194.497.800 korona, ezzel szemben az állami bevételek összegét 20.655.113.000 koronában irányozták elő. Az állam deficitje tehát eddig körülbelül 13 milliárd korona.

HIREK.

— A közlekedésügyi miniszter Bécsbe. A tegnap délutáni nemzetközi gyorsvonattal utazott Bucurestiből Bécsbe Cristodorescu tábornok, közlekedésügyi miniszter a szárnysegédjével.

— Meghalt Tisza István nevelője. Debrecen. Géresi Kálmán, nyugalmazott debreceni főgazgató, gróf Tisza István egykori nevelője meghalt.

— Belgrád város kitüntetése. Belgrád. Franches d'Esperay tábornok ideérkezését várják, aki magával hozza a becsületrend kitüntetését, amelyet a francia kormány Belgrád városának adományozott. Belgrád város tanácsa bizottságot választott, amely a tábornokot fogadni fogja.

— Babics Mihály megnősült. Budapest. Babics Mihály, a kiváló költő a múlt héten házasságot kötött Tanner Ilonkával.

— A rendőrség átköltözése. Megiruk, hogy a rendőrségnek a felső kereskedelmi iskola épületéből a volt honvédegyetemen lakóhelyre helyezték. Az átköltözés már meg is történt. Illetékes helyen az iránt érdeklődünk, hogy a rendőrség által kiürített iskola helyiségeivel mi történik? Azt az információt kaptuk, hogy a felső kereskedelmi iskola kibővített helyiségeibe a polgári leányiskola költözik, amely eddig a városi árvaházban nyert elhelyezést. Itt említjük meg, hogy az árvaházban 70 vidéki árvát helyeznek el, akik azáltal, hogy a polgári leányiskola a felső kereskedelmi iskolába költözik, az árvaházban kényelmes elhelyezést nyernek.

— Drágább lett a Symphon. A Symphon expressvonat díjtételeit felemelték. A Symphon jegyeit a Jugoszláv vonalon február 1-től kezdve 50 százalékkal felemelték.

— Szombati próba. A Fehérkereszt Gyermekvédő Egyesület vezetősége kéri a február 1. és 2-iki színházi estélyek tánc-, zene- és énekes számaiban résztvevő összes szereplőket, hogy nagyon pontosan reggel 9 órakor jelenjenek meg a szimpadon. A gazdag műsor iránt Bloch papírkereskedésében lehet majd érdeklődni. Jegyek is itt kaphatók.

— Elégett az aradi autóbusz. Az aradi francia-román autövállalat egyik autója, amelynek oradea-marei (nagyváradi) utasokat kellett volna Aradra hoznia, Oradea-Maren (Nagyváradon) a Royal-kávéház előtt kigyulladt és miután a tüzet eloltani nem tudták, az autó porrá égett. Emberi életben nem esett kár. Érdeklődünk, Aradon a tűz iránt, de itt nem tudtuk felvilágosítást adni. Bővebb részletek az autóbusz tűzkatasztrófájáról hiányoznak.

— Yard vagy méter. A Deteschán-detektivcsoport Wagner nevű detektívje bement egy kereskedő üzletébe és rájött arra, hogy egy méter szövetet, ami neki ab Nagyszeben 210 leibe kerül, 300 leire ad el. A kereskedő azzal védekezett, hogy az árú yardban vette és így jogosan adja el méterért 300 leire. Az ügyet áttették az árvizsgáló bizottsághoz.

— Szabad a borjövágás. Egy miniszteri rendelet még a múlt év júliusában megtiltotta a borja és a juhjövágást. A tilalmat azonban most feloldották. Tegnap a földművelésügyi részort rendeletet küldött Aradra, amelynek értelmében ismét szabad borjut és juhót vágni. A rendelet szerint a lenyészésre nem alkalmas bikaborjút vágása is szabad. A vágási tilalom csak a fajlehenekre vonatkozik, amelyeket 12 éves korig nem szabad vágni. A bányások közül csak a kosbányán vágását tette szabaddá a rendelet.

— Naponta újabb műtárgyak láthatók a képző és iparművészeti szalon állandó kiállításán. Megtekinthető délelőtt 10-től 1-ig, délután 3-tól 7-ig a kulturpalota kistermében.

— Elfogott valutacsempészek. A Deteschán-csoport hatalmas feljelentést kapott, hogy Kisiratosnál a haláron egy hat tagból álló társaság 92,000 leit akar átcsempészni. Halmann és Mona detektívek kiutaztak a helyszínre és a kisiratosi hid alatt elfogták a társaságot. De mikor megmolozták őket, mindössze 19,000 leit találtak náluk.

— Szabadon. Schauer Józsefet, akit a rendőrség az ügyészség fogházából való szökése miatt körözött és elfogott, tegnap kísérték át az ügyészséghez. Miután az ügyészség időközben megszüntette ellene az eljárást, ma szabadlábra helyezték.

— Tárgyalás a magyar szociállisták. Budapest. A működésből eltiltott szociáldemokrata szakszervezetek ügyében a minisztertanács legközelebb dönt. A 45 szakszervezetnek 215,000 tagja van.

— Tüntetés egy főszolgabíró mellett. Budapest. Komárommegyében elbocsátották a magyar tisztviselőket felé. A komáromiak ebből az alkalomból tüntetést rendeztek Dávidházy János főszolgabíró mellett. A város polgársága 500 tagu küldöttséget megosztott a zsupánhoz, aki rideg magatartást tanúsított. Dávidházy főszolgabíró azért bocsátották el állásából, mert két fia a magyar nemzeti hadseregben szolgált.

— Az aradi szigantia hivatal ezúton szólítja fel a közönséget, hogy a hozzájuk intézett kérvényekben mindenkor egy leies bélyeget, 10 banis segélybélyeget és azonkívül még külön 25 banis „Timbru de Assistentia” ragaszson. A szigantia csak az ily módon felszerelt kérvényeket veszi figyelembe s mindazon kérvényeket, amelyek hibásan vannak felülbírva, figyelembe nem veszi.

— Liszt és gyufakiosztás. Értesítjük a közönséget, hogy a hatósági cikkekkel árusító kereskedők utján február hó 1-től kezdve a februári első félhónapra az élelmiszerjegyek IV. számú lisztjelvénye ellenében fejadagonként 5 kg. lisztet osztunk ki az új típusú kiörlés szerint. A fejadag 1 kg. lisztaliszttal és 4 kg. egyörlésű lisztet foglal magában, melynek ára adagonként Lei 23.20 papirzacskó nélkül. Ugyancsak kiosztásra kerül az élelmiszerjegyek IV. számú vögyés szelvénye ellenében fejadagonként 1 doboz gyufa, melynek ára dobozonként Lei —30. Felkérjük a közönséget, hogy a liszt árát a kereskedőknek lehetőleg előre fizessék be. Felhívjuk az I., II., III., IV. liszterületbeli kereskedőket, hogy január hó 31-én, az V., VI., VII. liszterületbeli kereskedőket, hogy február hó 1-én, az VIII., IX., XI., XII. liszterületbeli kereskedőket, hogy február hó 3-án liszt- és gyufautárványaik kiváltása végett a Közéletmezési hivatalnál (Kulturpalota) jelenjenek meg. Közéletmezési hivatal.

MOZI.

— A mozgóképszínházak műsora. Január 28-án az Apollóban: A gonosz apáca. Dráma. — Az Urániában: Tilos a csók. Vígjáték.

* A gonosz apáca. Ezt a nagyszabású képet, amelyet két napon keresztül a közönség elragadtatása kísért, pénteken mutatja be utoljára az Apolló színház. Agota nővér megkapó legendája elevenedik meg előttünk Anders építész sorstragédiáján keresztül. Az építész egy kolostor lebontásánál rátalál a gonosz apáca koporsójára s a benne fekvő Agotát saját feleségében véli fölismerni. A nagy hasonlatosság felborítja az amugyis megbillent lelki egyensúlyát: víziói vannak, elvonulnak szeméi előtt mindazon jelenetek, amelyeket Agota nővérről olvasott a legendában. A gonosz apáca lesz az ő végzete is, vízióiban addig üldözi, amíg egy tragikus

percben, hogy megszabaduljon a gonosz szellemről, megöli a saját feleségét.

Tih-Minh a legszenzációsabb film, amelyet eddig a filmtechnika produkált. A kolosszális film 6 részből és 28 felvonásból áll. Az első részt február elsejétől kezdve mutatja be az Apolló színház. A dráma bevezetőjében megismerkedünk az izgalmas történet hőseivel Jaques d'Athissal, a fiatal tudós kutatóval, aki összeütközésbe kerül egy veszedelmes indus bandával, melynek tagjaival élet-halál harcot vív.

* „Tilos a csók” a címe annak a magyar Star-filmnek, amellyel nagy sikert arat az Uránia színház. A rendkívül szellemes, mulattató filmet pénteken mutatja be utoljára az Uránia.

Robe mester

a divatról.

A mély dekolletáge az eddigieknél is nagyobb teret hódított az estélyi ruháknál. A premiéren, elegáns soupekon finom nachtlökálókban a hölgyek mélyen kivágott fátyolszerűen vékony túllruhákban jelennek meg ezüsttel hímelve, a nyakat és hátat egészen a lehetőség határáig, sőt néha még azon túl is, szabadon hagyva, teljesen láttatva szép fehérén pudrozott vállalaikat. A ruhához stílusos, könnyű az estélyi kalap is finom selyemből vagy túllból gyöngy, arany, vagy ezüst díszítésekkel. Igen kedvelt a sárga brokátból, arannyal vagy ezüsttel teljesen beborítottok. Esetleg egész könnyű koronák, rézretek, vagy paradicsommadár tollal.

Nagy és sok változatosság van a téli sport-divatban. Legkedveltebbek a kockás angol szövetből készült ruhák. Hosszu, térdig érő derékban sveltelt elől egészen csukott kabát, a galléron egy körben csukott boával, nagy-átvetett vástag apacs-sállal. Kis sportsapka, bricsesz nadrág, hosszuszárú, majdnem térdig érő fűzős esizma-cipő. Utcára csak sötét kosztüm való. Rövidke kabátka a nyakon prémgallérral, alul és az ujjakon ugyancsak prém szegélyezve. Rövid szoknya. Az utcai divatban természetesen a bunda uralkodik, amelynek koronázatlan királya a bibor. Csak kétféle színe van: sötétbarna és fekete. Meglehetősen ritkák és csak néha láthatók estélyeken vagy színházban a fehérróka prémbundák. Ugyancsak ritkában látható a kevéssé divatos félrövid, derékig érő ugynevezett kisbunda. A mélyen dekolletált estélyi ruhákkal ellentétben a nappali ruhák legnagyobbbrészt nyakig begomboltak, a nyakon karon és szoknyán plisszirozással. A nappali ruhákban nincsenek domináló színek, azok minden árnyalata egyformán érvényesül.

A cipők estélyi alkalommal természetesen mindig selyem- vagy brokát-félcipők. Nappali cipő a magas fűzőcsizmacipő. A legutóbbi párisi divat szerint nappali is kivágott félcipők mindig egészen vékony áttört selyem harisnyával. Eddig lenne a ruha, azonban nem lehet a nő soha elég jól felöltözve, ha nincs tökéletesen megfésülve. A fésűvel és gonddal összeállított toalettnak művészies koronája a szép frizura, amelynek kultusza szinte fantasztikus szenvedéllyel hatalmasodott el és lett urrá. Az idei szezon hajviseletében a következő jelzőt adták ki: A haj simára lefésülve teljesen betakarja a homlokot és innen kecses hullámokban be-

födve a fület és az arc egy részét, kelősen visszafésült kiskontyban végződik. Az így szépen fésült fejet körülveszi egy selyem vagy bársony szalag, aminek különösképp a világos haj kölcsönöz meleg tónust. A szalagba oldalt a fül mellett virágokat is lehet tűzni, estélyi ruháknál a szalag lehet gyöngyökön is átfűzve, esetleg a homlok közepén egy diadém vagy néhány egészen vékony paradicsommadár toll. Szép nagy fésűk és hajlók elefántcsontból hordhatók. Mindent összegezve: a női fodrászat szigorúan meghatározott művészeti fejlődött ki, hogy a büszke női fejet ragyogó kerettel ékesítse, mint a szépség örökglóriája.

LEGUJABB.

(Elfogták a Hitelbank csatló-ját.) Budapest. Kabinszky Lajost, a Hitelbank főtisztviselőjét, aki december hónapban Domony Móric nevében félmillió koronát vett fel, letartóztatták.

(Internált álhirlapíró.) Budapest. Garaj Manó álhirlapírót különböző visszaélések és zsarolások miatt internálásra ítélték.

(A vihar miatt lezuhant repülőposta.) Budapest. A legutóbbi szélvihar alkalmával a Budapest és Szeged között közlekedő repülőposta Kecskeméten lezuhant. A repülőgépen ülők megsebesültek.

(Konzorcium Jellinek Morton kézrekerítésére.) Budapest. Jellinek Mortonnak, a negyedmilliárd értékű valuta elsikkasztójának kézrekerítésére a károsultak konzorciumot alakítottak, amely külföldi valutában magas díjat tűzött ki Jellinek kézrekerítőjének.

(Ujabb merénylet Lenin ellen.)

Kopenhága. A Politikén rigai tudósítója jelenti: Lenin ellen újabb merényletet követtek el. A merénylők bombát dobáltak Lenin kocsija felé. Lenin sértetlen maradt, ellenben 8 katonát és 3 polgárt a bomba szétszaggatott. A merénylet következtében főmegeg letartóztatások történtek, de a tettes nem került kézre.

Üzenet a rácfertályból.

Üzenetet kaptam a rácfertályból. Többek között Julcsa tánti invitált igen barátságos hangon, hogy még egyszer próbáljam meg az ő házában az „ágyraírást.” Természetesen ilyen barátságos felszólításnak nem tudtam ellentálni és megint csak arra felé vettem az utamat. Ne tessék azt gondolni, hogy valami különleges hátorsághól tettem ezt, de valami nagyon rossz érzés az, ha az embert például az azal fenyegetik, hogy: — Többet ne gyere az én utcámba, mert agyon verünk. Mindenesetre kíváncsi voltam a valóra és mivel érdekesnek találtam a dolgot, tegnap este megint illő kimaszkírozás után nekivágtam a legkülsőbb rácfertálynak. Egy kis korcsma előtt megyek el. Köröskörül csendes az utca. Az ember egy lelket sem lát semerre. Sötét is van, mert néhány szétszórt lámpa alig világítja be a terepet és iótékonysötétség borul a messzi tájra. A korcsma ablakai piros kendővel vannak lefüggönyözve és amint behámulok az ajtó szakadt függönyén, alig látok az irtózatoss pipafüstpől. Sokan vannak benn és egy villanyverkli zakatoló melódiai ömlenek ki az esőtől barátságatlan, elhagyatott utcára. Lenyomom a kilincset és belépek az ajtóba. Kiinn egy bántóan lila tábla van az ajtóra akasztva: „Italmérés és bodega.” Egy pohár sör is van melléje rajzolva, de olyan élethielyen, hogy az ember szinte szájában érzi a keserűságot. Egy zsíros nőszemély áll a pult mögött. Piszkos, husos kezéből kapiák a vendégek abort, az enniyalót. Pirosan kockás terítővel leborított asztalok körül züllött külsejű emberek ülnek. Körülnézek, de minden hely foglaltnak látszik. Amint megállok a pult előtt, egy öreg vörösorru bácsi szól rám az egyik asztal melől: — Gyere ülj le ide mellém öcsém. Ma én fizetek neked. Na, mit bánulsz, azt hiszed, hogy nin csen pénzem? Hát idessz. — És zsehből egy marék rongyos bankót vágott ki az asztalra.

Leültem melléje egy töröttlábu székre. Egy kiaszott képű, de mindamellett fiatalnak látszó, züllött pincérleány állt meg előttem és én egy pohárka pálinkát rendeltem. Zugott a villanyzongora. Egy ótvaros arcú cukrászleány mászkált az asztalok között. Egy tálcát vitt, rajta torták meg alma. Néhány baka válogat a drágaságok között és minden darabot külön végigtapogat. A pincérleány meghozta a pálinkát és ő maga is a mellettem lévő székre telepedett. Egy csodálatos maskarába öltözött vékony sovány öreg nő jött be az ajtón. A vendégek csodálatos tisztelettel nézték végig. Én önkénytelenül is névetni kezdtem, mert éppen olyan volt, mintha valami francia vigjáték vénkisasszonya elevenedett volna meg. Megkérdeztem a leánytól: — mondd ki ez a maskura?

Csodálkozott: — Hogyan, te nem ismered a Sarolta kisasszonyt? Persze, te nem igen szoktál erre jönni... — És szurós szemekkel bámult rám.

Ekszkuzáltam magamat, hogy éppen tegnap jöttem Aradra és így nem lehetek még ismerős az itteni viszonyokkal. Erre azután elmesélte, hogy ki is voltakép-

pen a Sarolta kisasszony: — Egy nagyon, nagyon gazdag vénkisasszony, aki minden este idejön, azután fizeti az embereknek a számláját és nem követel érte egyéb ellenértéket, hogy előtte csokolózzanak. A lakására is szokott vinni szerelmes párokat. Fizet nekik, hogy vele menjenek és ő csak nézi, amint azok ölelkeznek. Sarolta kisasszony levelette fejeéről fekete feikötőjét és leült a sarokban számára fenn tartott fehérabroszos asztalhoz. Őszbe vegyült drótszerű haja volt és tulvilági örültséget rejtő mély kifejezésteljes szeme. Fiatal fiúk jöttek he az ajtón. Egyik sem lát szott többnek tizenhét esztendősnél Sáros volt a csizmájuk és izzadt hajuk szemükbe lógott. Megálltak a pult előtt és vizespohárból itták a pálinkát. Azután az egyik elordította magát: — Nyissák ki a szeparét. — Eltűntek az alacsony mellékajton. A sarokban a bakák már tökéletesen eláztak. Egyik lefordult az asztal alá és úgy ordított. A pincérleányok, akiket ölelgettek, kiszabadították magukat a karjaikból és hementek a fiúk után a „szeparéba”: Sarolta kisasszony ragyogó szemekkel követte őket.

Az öregember, akinek asztalánál ültem, beszélni kezdett. A szavak csak nehezen folytak ki torkán és minduntalan sirócsuklásba fulladt a hangja: — Igyálfiám, ma én fizetek neked. Már nagyon részeg volt és a tulajdonosnő az ő saját cehhét is követelte. Nem volt elég pénze. A zsebeit is kikutatták. A végén a kalapját is zálogba tartva egy marok legény megfogta és kidobta az utcára. A tulajdonosnő kiabált a pincérleánnyal: — Megmondtam már nektek, hogy az öreg Kovácsot csak úgy szolgáljátok ki, ha előre fizet. A leány vállát vonogatta, mire a tulajdonosnő dühbe jött és nyakon verte. A leány udvarlója egy részeg matrózkülsejű napbarnított ember segítségével sietett idejelenek. Egyszerre irtózatoss látnia keletkezett. Jobbnak láttam még idejelenek odébb állni. Kimentem az utcára. Meszsziről egy rendőrorjárat lépései kopogtak a sötét rejtelmes éjszakában. (S. E.)

Megalakult az új lakásbizottság.

Megírta az *Aradi Közlöny*, hogy új lakásbizottság fog megalkulni, amely minden lakáskérdésben mint döntő fórum határoz. Ez az új lakásbizottság már megalkult és holnap délután tartja első ülését, amelyen 10—15 lakásügyet tárgyal. Az új bizottság elnöke *Balteanu* Faghi táblabíró, tagjai: *Reu* Illés, a *Siguranta* főnöke, mint a belügyi reszort megbizottja és *Baltaceanu* örnagy a térparancsnokság részéről.

A lakás hivatal elnöke ezután minden ügyet a lakásbizottság elé terjeszt, amely az elnök szakzerű referálása alapján fog dönteni. Ugyancsak a bizottság adja ki a lakáscédulákat is és egyúttal megfogja állapítani a lakbéréket.

Közgazdaság.

A bonok beváltása.

A negyvenszázalékos bonoknak február elsején kezdődő beváltására vonatkozólag — miután a kitűzött határidő közeledik — a pénzügyi reszort helyettes vezetőjétől, dr. Tósa Gyula miniszteri tanácsostól a következő felvilágosítást kaptuk:

Muntean pénzügyi államtitkár tegnap Bukarestbe utazott, hogy a bonbeváltás módjait és technikáját a pénzügyminiszteriummal megbeszélje. A beváltáshoz szükséges másfél milliárd még nem érkezett Kolozsvárra, de február elsejéig leérkezik. A mi álláspontunk ugyanis az, hogy február elsején a beváltást feltétlenül meg kell kezdeni. A beváltás az adóhivatalok, illetve a pénzbevaltó helyek közreműködésével fog történni. Az adóhátralékokat le fogják vonni. Ez úgy fog történni, hogy a bontulajdonosnak az adóhivatal igazolványával, vagy adókönyvecskéjével igazolnia kell, hogy adóhátraléka nincsen.

Ezzel szemben más oldalról szerzett értesülés szerint a bonok beváltása februárban semmi körülmények között sem várható. A beváltó helyek ugyanis utasítást kaptak, hogy a beváltandó bonok összegeiről és a bonok tulajdonosairól készítsenek statisztikát. Hat erdélyi vármegye már elkészült e statisztikával. Ha a kimutatás az egész vonalon készen lesz, csak akkor értesítik a bukaresti pénzügyminiszteriumot, hogy mennyi a kifizetendő összeg. A bonok beváltása tehát, e verzió szerint, legközelebb csak tavaszra várható.

BUCURESTI. A 40 százalékos bonok beváltása tekintetében régen huzódó tárgyalások a kormány és a Banca Nationala között végre befejezést nyertek és a megállapodás már mindkét részről alá is van írva. Ennek folytán a bonok kifizetése február 15-e előtt feltétlenül kezdetét veszi.

A valutapiac.

Arad, január 27. Dollár 69-70. marka 1.21 és fél, 1.22 és fél. Timisoara (Temesvár): Dollár 70, marka 1.22. Budapest. A tőzsdén tegnap szünet volt. Zürich, január 26. Berlin 1080. Hollandia 211.30. Newyork 633.5. London 2405. Páris 4410. Milano 2310. Prága 875. Budapest 27.5. Zágráb 450. Bucuressti 875. Varsó 75. Bécs 175. osztrák lebelyezett korona 125.

A szállítási útalom enyhítése. Az aradi kereskedelmi és iparkamara 2 héttel ezelőtt távirati felterjesztést intézett a bucuresti kereskedelmi miniszterhez és kérte, hogy a vagon kiutalási útalmat legalább a sok munkást foglalkoztató gyárakkal szemben enyhítse. A kereskedelmi miniszter tegnap válaszolt a leiratra és közölte az aradi kamarával, hogy utasította az államvasutak igazgatóságát, hogy teljesítse a szállítási bizottságok írtanyu vagonkiutalását. Ennek következtében a szállítási miértek enyhülnek.

Titulescu visszatérése. Páris. Titulescu pénzügyminiszter elhagyta Páris és legközelebb Bucuresstbe érkezik. Elutazása előtt megerősítette azt a hírt, hogy körülbelül egy hónappal ezelőtt benyújtotta lemondását, mert közte és a kormány között a Párisban felvett kölcsön ügyében nézeteltérés támadt. Ezeket azonban eloszlaták és így Titulescu megmaradt helyén, de azzal a feltétellel, ha elfogadják ama pénzügyi ja-

vaslatait, amelyeknek segítségével az állam háztartását rendezni óhajtja.

Vasuti hadianyagok eladása. A CFR. kolozsvári igazgatósága közli az aradi kereskedelmi és iparkamarával, hogy a háboru folyamán megrongált különböző nagymennyiségű hadianyagokkal, amelyek ezidőszent Erdély több vasutállomásán vagy a szabad vonalon vannak, áruba bocsájtja. A kereskedelmi és iparkamaránál megkérhető, hogy milyen helyen vannak az anyagok. Az ajánlatokat közvetlenül a kolozsvári igazgatósághoz (Directiunea generala Cailor ferate romane Directiunea serviciului podurilor Inspectia D. 5. Cluj) kell benyújtani.

Az állam bérbeadja a lugosi selyemlonogyarat. A földművelésügyi miniszterium Lugoson egy 128 szövőszékekkel felszerelt selyemlonogyár fölött rendelkezik, amelyet most nyilvános árverés után bérbe akar adni. A gyárat a szerződés megkötéséről számított 10 évre adják bérbe. Írásbeli ajánlatok Bucuresstbe küldendők a földművelésügyi miniszteriumhoz 1921. február 15-éig. Az árverést e határidő után fogják megtartani az összes pályázók jelenlétében. A pályázat benyújtásával egyidejűleg 100 ezer lejt kell valamelyik banknál letétbe helyezni, mely összegel a szerződés megkötése esetén 500 ezer leire kell kiegészíteni.

Szerkesztői üzenetek.

N. F. Herkulosfürdő. Utlevélet Clujon (Kolozsvárt) vagy Aradon kérvényezhet. Loghelyesebb azonban, ha Clujon (Kolozsvárt) kér utlevélet, mert a központi Siguranta főnöke a Magyarországra szóló utlevéleket itt láttaozza. Innen az utlevélosztály a vizummal való ellátás céljából Bucuresstbe küldi az utlevélet.

Zs. J. Nagyhalmagy. A lapokban közölt kéményseprési díjak esu-pán az aradi kéményseprőkre vonatkoznak. Tudunkkal a vármegye még nem állapította meg az új kéményseprői díjakat.

A szerkesztésért
KÁROLY JÓZSEF
felel.

NYILTER

Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Alulírottak fájdalomtól megtör-szível tudatják, hogy forrón szeretet-édes anya, nagymama és dédmama

özv. Kohn Fülöpné
szül. Jakoby Teréz,

életének 88-ik évében rövid szenvedés után a Mindenható bölcs akaratá szerint történt gyászosan elhunyt. Az Is-tenben boldokultat f. hó 28-án d. t. órákor fogjuk Bulev. Regele Ferdinand I. (József herceg-ut) 8. számú gyász-házából az aradi izraelita temetőben o helyezett családi sírboltban örök nyugalomra helyezni. Aldás porára, pihenése legyen csöndes!

Arad, 1921. január 27-én

Kohn Regina férj. Jónás Adolfné, Kohn Janka férj. Horovitz Samuné, Kohn Samu és neje, Dr. Kovács Béla és neje, gyermekei, Jónás Margit férj. Pollák Mártonné, Jónás Henrik és neje, Jónás Aladár és neje, Jónás Erzsike férj. Glück Lipótné, Jónás Jolán férj. Rottor Henrikné, Jónás Ödön Jónás Piri, Horovitz Erzsike és Kovács Gabika unokái. Pollák Imry férj. Gyözi Gyuláné, Pollák Rózi, Pollák Duci Glück Duci, Jónás Erzsike, Rottor Duci, Rottor Anikó, Jónás Gyuszi Jónás Klárka, dédunokái és az 522 eszes rokonok és jóismerősök. 1047

Bismarck és Rudolf főherceg.

(Történelmi jelentőségű beszélgetés.)

BECS. Az Osterreichische Rundschauban Fribram tanár Bismarck hercegnek, Rudolf trónörökösrel folytatott két beszélgetését közli. Elsősorban a néhai főhercegnek egy Bécsbe küldött jelentéséről van szó, amely leközi azt a beszélgetést, amelyet 1883. február 28-án Berlinben folytatott a német birodalmi kancellárral. Fribram tanár megjegyzi, hogy akkoriban sok politikai ügyet kellett rendezni s ezeket csak Bismarck szentijé oldhatta meg. Bismarck művét, a hármasszövetséget, amely 1884. június végén írt le, meg kellett újítani. Egy időben Ausztria-Magyarország a Németországgal kötött szorosabb szövetség meghosszabbítását is kívánta. Ausztria-Magyarország érdekei megkövetelték a német fegyverbarátságot, ebben az esetben Oroszországgal szemben is, míg Vilmos császár sohasem akarta ezt az eshetőséget, de azt szerette volna elérni, hogy Ausztria-Magyarország Németországnak Franciaországgal való esetleges háborúja esetén Németország oldalán álljon. Bismarcknak az volt a kívánsága, hogy a két-
lős szövetség parlamenti ratifikációja ünnepléses formák között történjen. Ez ellen azonban Ausztriában és Magyarországon súlyos aggodalmak támadtak. Felette komplikált diplomáciai akcióra volt tehát szükség, hogy Bécsben és Berlinben a Bismarck által kívánt összhangba hozzák. Ausztria-Magyarország akkori külügyminisztere, Kálnoky Bismarckkal együtt arra akarták felhasználni Rudolf főhercegnek berlini utazását, amelyet a néhai trónörökös Frigyes Vilmos akkori német trónörökös ezüstlakodalmára alkalmasan tervezett, hogy diplomáciai célokkal előtérjen. Így történt, hogy Rudolf főhercegnek Berlinben alkalma volt háromszor beszélni Bismarckkal. A három beszélgetés közül a bécsi állami levéltár csak az egyiket őrizi. Ezt közli lemost Fribram tanár. A trónörökös jelentése feltűnően Bismarck herceg nagyjelentőségű kijelentéseit, amelyekben már látnoki szemmel meglátta a világháború kitörését, Rudolf trónörökös jelentése egyébként így hangzik:

— Február 28-án délután meglátogattam a birodalmi kancellárt, aki nagyon megváltozott. Rosszul néz ki, hosszú szakált visel és a lábainban érzett heves fájdalom miatt csak lassan, botra támaszkodva jár. A legmesszebbmenő szívélyességgel fogadott és néhány közönséges frázis után a politikáról kezdett beszélni. Mindenekelőtt örömet fejezte ki a herceg aielett, hogy az osztrák-magyar-német szövetség mindinkább erősbbodik és hogy az nemcsak a két állam uralkodójának, hanem a két

állami népességének akaratát is visszautkrözteti. Ama véleményének adott kifejezést, hogy a két állam békeje és jövője ezen a szövetségen nyugszik és hogy ez az egyetlen garancia arra, hogy hatáson ellen lehessen állani a külső ellenségnek és az országok belsejében erősen megnyilvánuló köztársasági tendenciáknak. A szavakat erősen megnyomva, körülbelül ezeket mondta a herceg:

— Boldog vagyok, hogy a szövetséget ismét meghosszabbítottuk. Öreg vagyok és ezt a művet minden kétségen és lámadáson felül állónak szeretném látni. Ebben a szövetségben van Európa jövője. Minden időben biztosítani kell az alantas tudatlanság és netáni eshetőségek ellen. És ha pillanatra a mi viszonyunk eléggé erős is, a jövő véleményem szerint még szorosabb kapcsolatot fog létrehozni.

Ezután hosszú magyarázat következett a szövetségnek törvényerővel való megerősítéséről. Ugyanilyen módon beszélt a szűkebb kereskedelempolitikai kapcsolatokról és hangsúlyozta, hogy ez is nagyon szükséges. Belátja azonban, hogy ezzel nem lehet egyhamar elkészülni és beszélgetését a következő szavakkal végezte:

— Kedves gondolatom az, hogy ebben a tekintetben is szorosabb kapcsolatot létesítsék a két közép-európai nagyhatalom között.

Ez a dolog Bismarck hercegnek azt a gondolatot sugallta hogy Ausztria-Magyarország belső politikájáról is beszéljen. És ekkor azt vettem ki szavaiból, hogy Magyarország az akadály a két állam szorosabb kapcsolatának. Mégis — mondotta Bismarck — a magyaroknak kell e szövetség leghűségesebb támaszainak lenniük és éppen ezért sokat bosszankodom német tanárok és hírlapok tapintatlanságán hogy az erdélyi szászok és a magyarországi németek leigázásáról oly sokat írogatnak. Végül a következő kijelentést tette:

— Egy bizonyos, a mi szövetségünk sziklaszilárd. Ebben látom a legnagyobb szerencsét és mindig azon fogok dolgozni, hogy időtlen-időkig tartósan megerősítsük.

Apró hirdetések

Levelezés.

INTELLIGENS prileány diszkrét uríember barátságát keresi, aki őt szorult helyzetéből kisegítene. Kalandorok kímélik. Csakis teljes című leveleket „Ezüst sűrly” címen Wallinger hirdetője továbbít diszkréció mellett. 10443

Alkalmazás.

DEUTSCHES KINDERMÄDCHEN zu zwei Kinder Gesucht. Bulv. Carol I. (Erzsébet-körút) 37., I., 14. Vorstellen Vormittag 10—12. 361

IDŐSEBB, SZAKKÉPZETT tiszter- és csemege kereskedő segéd, ki a festék szakmában is teljesen jártas, jövő hó 15. esetleg március 1-re alkalmazást keres, szíves megkeresést „Munkaszerető” jellegre a kiadóba kérek. 355

ÓVADEKKAL RENDELKEZŐ utazó felvételt, ajánlatok a kiadóba „Március” jellegre alatt kérek. 356

IRODAI GYAKORLATTAL bíró tisztviselő, ki gépirásban is jártas, február 1-re állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 359

KÉT TAGU családhöz tisztességes leány szobaleánynak jó fizetéssel felvételt. Cím: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 10442

Vétel és eladás.

EGY jókarban levő Hofher Schranz gyártmányú 8 lóerős magánjáró gőzcsep-
lőgépet eladó. Bővebbet Schwarz András Ujzentanna, házszám 404. 354

KOMPLETT iehér hálószoba olománnal, ugyanott két villanycsillár azonnal eladó. Cím Est hírlapiroda. 10473

BUTOR. Ebédli és hálószobák olcsó árban kaphatók Wiegand butorraktár, Strada Eminescu (Deák Ferec-utca) 4336

TÖBB BUTORDARAB és rőzsaburgonya eladó. Cím Deák Ferec-utca 12. 10442

HUSZONÖT MÉHCALAD Ségaban eladó. Bővebbet Horváth, Tököly-ter 52. 358

HASZNALT OLOM megvételre kerestök. Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

VINGÁN az állomás közelében eladó 831. számú ház korcsmával, tőpcebelységgel, pincével, egy 1 szobás és 1 két-szobás lakással, istállóval, 2 gabonamaktárral, nagy kerttel. Bővebbet Tóth Jánosnál, Vinga. 352

Oktatás.

ROMÁN ÓRAKAT vállal egy helybeli román tanár, aki a román nyelvet és irodalmat tökéletesen bírja. Cím és bővebb felvilágosítást ad a kiadóhivatal. 357

Ellátás.

KÉT jobb leány teljes ellátást kaphat. Varjassy József-u. 20. 354

Különféle.

ZONGORÁT, vagy pianót érbe vevnek. Ajánlatokat „Magas bérösszeg” jellegre a kiadóba. 354

KÉT nagy borospince kiadó. Strada Unirei (Fábián Gábor-utca) 4-5. 352

Legelősebb bevásárlási forrás!

Schön si Messer

Rövid, szövet és poringi kereskedés 308

Arad, Boezko-utca 1. (szűdö templommal szemben.)

Vidéken

sárgarépa hálószoba, modern ebédli, szőnyegek dísztagyak, konyhabutor és felszerelés, üveg és porcellán servisek, brilliáns függő, collier, egyéb ékszerek, 12 személyes ezüst evőeszköz, ezüst gyertyatartók stb. elköltözés miatt sürgősen és irányosan eladó. Bővebbet Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 10442

HORNIMAN

Tea és Cacao

előkelő körök kedvence. — Kapható az összes gyarmatáru kis és nagykereskedésekben. — Vezérképviselőt.

Herzog Ottó és Alfréd
BUCUREȘTI, Calea Văcărești No. 4.

Aranyat, ezüstöt bármilyen mennyiségben a legmagasabb áron veszi.

BRANDEZS-féle ékszergyár részére a

Központi Aranybevaltó ékszerész

ARADON, Bulvardul Regelé Ferdinand I. (József főherceg) 12. 307

Vésznöki munkát szép kivitelben aranyba és ezüstbe elvállal.

Uzinele de Fier si Domeniile din Resita Societate Anonima

Posesorii chifanțelor provizorii omise cu ceaziia subscripțiunii a 100.000 acțiuni noi ale uzinelor de Fier si Domeniilor din Resita, in valoare nominală de Lei 50.000.000 sunt rugati a face, de la 1-10 Februarie v. e. vârsământul treilea și ultimă de Lei 500. de fie-care acțiune, prezentand chifanțile provizorii la Banca unde au efectuat subscripțiunea și primul vârsământ.

In caz când vârsământul nu se va efectua in intervalul prescrie, se va aplica dispozițiunile legii.

4899

Consiliul de Administratie.

E K E K E T,

KURORICAVETŐGÉPEKET, EXSTIRPATOROKAT, stb. DRÓTSZÉGEKET, KASZÁKAT, LANCÁKAT, SZŐLLŐ-
PERMETEZŐKET, stb.

RÉZGÁLICOT, KENPORT, GUMMITÖMLÖKET, stb. MINDENNEMŰ MŰSZAKI CIKKEKET, GÉPOLAJUKAT, stb.

raktárról azonnal szállít nagyban és kicsiben az

**Erdélyi Szász Gazdasági
Egyesület Géposztálya**

SIBIU (Nagyváradon), Szalgyase 22., valamint anyák fiókja: Sepsésvár, Bajcsyassa 47. és főlerakata: Hann és Tarsa R.-T. Cluj (Kolozsvár), Heltai-u. 3. 194